

Pracovní list

Jak učit o genderu na církevních školách?

Tento pracovní materiál vznikl v reakci na vyjádřenou potřebu vyučujících otevírat v diskusi genderová témata s přihlédnutím na specifika, se kterými se setkávají zejména na křesťansky orientovaných školách. Po nastolení úvodního rámce tak materiál nabízí především témata, která je možné diskutovat na základě zkušeností s praktickým životem v (křesťanských) rodinách, a využívá základní biblická učení a témata.

Předtím, než přistoupíte k použití cvičení z pracovního listu, která naleznete v závěru toho textu, doporučujeme se studujícími zpracovat/probrat níže uvedené oblasti. Ty tvoří zázemí k pochopení teorií genderu, jejich vzniku, podstaty a tím i předstupeň pro jejich uchopení.

Tento soubor (pracovní list) se žánrově liší od většiny dalších, je cílený na křesťanské publikum a práci s nimi v církevních školách. Jde o sadu praktických návodů, námětů k úvahám a pomůcek jak téma ve většinou konzervativním prostředí, pokud jde o očekávání vztahovaná k ženám a mužům, otvírat. Navržené aktivity tak mohou zabrat o něco více času, než je plánováno ve standardním pracovním listu.

1. Úvod do představení tématu genderu s přihlédnutím k některým specifickým v kontextu křesťanství

1.1. Téma „Co to je stereotyp“ - ilustrativní hodina na téma muž a žena

Cíl hodiny:

- Uvědomit si, co je to stereotyp a jaké jsou v mé rodině a v mé společnosti platné stereotypy na skupiny muži a ženy. ¹

Pomůcky:

- Nakopírovaný kratší text na cca 2 – 5 minut čtení z krásné literatury, z novin, z časopisů, z internetového blogu slavného youtubera/blogera, který je napsaný z pozice konvenční ženy nebo muže. Můžete rovněž volit texty, kde jsou hrdinové nekonvenční (např. Pipi Dlouhá punčocha, Harry Potter aj.)
- Čtyři papíry o velikosti plakátu

---

¹ Jako pomůcku k základnímu vymezení genderových stereotypů můžete použít informační leták vydaný NESEHNUTÍm: <http://zenskaprava.cz/files/genderov%C3%A9-stereotypy.pdf>

- Fixy
- Lepící páska nebo guma, kterou budete moci plakáty připevnit na zed'/tabuli
- Sadu obrazového a slovního materiálu z reklam/beletrie/učebnic/médií na téma genderové stereotypy

Příklad aktivity:

Evokace: Brainstorming na tabuli na otázku: Odkud mají kluci představy o holkách/ holky o klucích?

Zaznamenávejte odpovědi na tabuli a třídte je do sloupců podle kategorií:

- a) rodina a kamarádi
- b) média
- c) vlastní zkušenost
- d) Bible.

Kategorie nenadpisujte, vrátíte se k tomu později. Tabuli nemažte, budete se k zaznamenaným údajům vracet.

Jádro hodiny:

1. Přečíst si každý sám za sebe nebo společně text. Nechat studenty, každý sám za sebe, podtrhat stereotypní tvrzení, diskutovat ve trojici/dvojici a následně každý sám za sebe přeformulovat text nebo změnit jeho děj tak, aby z něj stereotypy vymizely. Příklad: v textu si podtrhnu formulku 'kluci nepláčou', kterou považuji za stereotypní. V rámci úpravy ji mohu vypustit, přeformulovat, doplnit o osobu, která výrok pronáší (tatínek mi vtloukal do hlavy, že kluci nepláčou apod.), přepsat tak, aby stereotypy zmizely. Vybraní studující mohou přečíst své výsledky ostatním. Délka trvání 30 minut.

2. Vraťte se k evokačnímu cvičení a prozradte názvy kategorií. Napište je nad sloupce a sdělte studentům, že se nyní budeme věnovat každému z nich postupně. Tato aktivita bude na několik hodin, každé cvičení trvá zhruba půl hodiny.

2.a) **Stereotypy z rodiny:** Rozdělte studující na chlapce a dívky a položte jim následující otázky:

Dívky: 1) Co vás maminky/babičky doma učily, jaká má být žena? 2) Jaký je váš tatínek/otčím?

Kluci: Co vás tatínkové/dědové doma učili, jaký má být muž? 2) Jaká je vaše maminka? (příp. pěstounka?)

Rozdejte každé skupině dva plakáty a nechte je, aby své odpovědi napsaly na ně. Až budou všichni hotovi, přilepte vedle sebe na tabuli odpovědi 1 od dívek a 2 od chlapců a 2 od dívek a 1 od chlapců. Poté spolu se studujícími diskutujte výsledky. Jak se tyto představy rovnají nebo jsou jiné než ty, které jste získali brainstormingem v evokační fázi hodiny?

2.b) **Stereotypy z Bible:** položte studujícím otázku: Jaké jsou známé ženské/mužské postavy z Bible? Jejich nápady zapisujte na tabuli, mužské a ženské postavy do dvou různých sloupečků. Podpořte je, aby oba sloupce byly víceméně vyrovnané.

Dopředu si připravte/zpracujte některé postavy sami/y. Z těch, které studující jmenovali, pak vyberte ty, které se protnou i s vaší volbou. Na nich se společně zamyslete nad následujícími otázkami:

Jaký příběh se k nim váže? Co je poselstvím jejich příběhu tehdy a dnes?

Jaké jsou jejich hlavní role a vztahy? Které z těchto postav byste chtěli ve svém životě následovat a proč?

Studující mohou pracovat všichni dohromady spolu s vámi, nebo ve skupinách. Vybrané hrdiny, příběhy, ponaučení a jejich role a vztahy napište na plakát a vylepte vedle sebe. Dbejte na vyváženost ženských a mužských příběhů, případně diskutujte, proč je obtížné vyváženosti dosáhnout. Pokud pracujete s celou třídou, pak zapisujte na tabuli. Pokud pracují studující sami, pak nechte dost času na závěrečnou prezentaci, kdy by měl každý představit svého hrdinu či antihrdinu.

K tématu můžete využít výběr textů uvedený v Příloze 1 a Příloze 2 této části pracovního listu.

1.2 Téma „Jak vznikají stereotypy“

Cíl hodiny:

- Uvědomit si, jak vznikají stereotypy. Uvědomit si, že stereotypy jsou postaveny jak na fyzické odlišnosti, tak na odlišnosti kulturní či hodnotové. Uvědomit si, že stereotyp primárně nevychází z vlastní zkušenosti.

V této hodině využijte materiály a výstupy z předešlých hodin o stereotypyech. První nebo jedna z prvních otázek při zjištění, že někdo čeká miminko je jaká? (odpověď *Kluk nebo holka?*)

První dělení do skupin je tedy podle pohlaví dítěte. Dítě vyroste v dospělého muže nebo ženu. Sdělte tedy studentům a studentkám, že budete pracovat se skupinami muži/ženy a zabývat se stereotypy na toto téma.

Aktivita:

Jaké jsou rozšířené stereotypy na téma muži? Vyjmenujte a запиšte na tabuli. Jaké jsou rozšířené stereotypy na téma ženy? Vyjmenujte a napište na tabuli. Nechte chlapce a dívky pracovat zvlášť, jejich stereotypy stejných pohlaví porovnejte a společně komentujte. Poté požádejte studující, aby ty stereotypy, které jsou postavené na fyzické odlišnosti, zakroužkovali modře, ostatní červeně (či jinou barvou). Zhodnoťte, zda je víc stereotypů na bázi fyzické či jiné odlišnosti.

Vysvětlete studujícím podstatu sebenaplňujícího se proroctví (výzkumem ověřená zkušenost, že očekávání budoucích událostí vede k podvědomému uzpůsobení chování, které zapříčiní, že se to tak skutečně stane – viz Robert K. Merton a jeho texty). Tím se stereotypy převádí do praxe a jsou jí následně potvrzovány.

Některé charakteristiky, které si myslíme, že jsou vrozené, jsou dané výchovou a kulturou. Jde o interpretaci a přístupy k tomu, co považujeme za přirozené. Najít přesnou hranici mezi tím, co je vrozeno a naučeno, přitom nelze, navíc jde o kulturně, historicky i sociálně proměnlivou hranici. Je přitom také důležité promýšlet, jak s touto tradicí myšlení – s tradicemi a jejich změnami obecně - zacházíme. Zeptejte se studentů a studentek, jaké to jsou. Možné otázky jsou následující:

Co často dělají ženy? Co často dělají muži? V čem jsou trénovaní? Mají tuto práci rádi? Dělají ji rádi? Jak poznáme, jestli pro to mají vlohy, nebo jestli tuto dovednost získali opakováním/tréníngem? Co jste se v životě naučili

tréníngem, i když pro to podle vás nemáte vlohy? Jakou roli hrají v tomto potvrzování média? Jaké vás napadnou filmy/seriály/knihy, kde jsou muži a ženy stereotypně zobrazeny – a v čem? Pokud muže/ženy zobrazujeme stereotypně, co to pro ně znamená? Máme to chtít nějak měnit nebo proti tomu bojovat?

1.3 Téma „Gender není sprosté slovo“

Cíl hodiny:

- diskutovat definici genderu, vyvrátit časté nedorozumění, že
  - a) gender je pohlaví
  - b) uznání existence genderu znamená odmítnutí rodiny
  - c) uznání existence genderu znamená mazání rozdílů mezi muži a ženami

1.3.1 Gender není (biologické) pohlaví

Hodina má předat studujícím základní informaci, že gender je sociální pohlaví – tedy role, která se od ženy nebo muže očekává v jednání s ostatními.

Můžete diskutovat na otázkách: Jaké role se očekávají od muže/ženy v české společnosti? Čím vším budete v různých etapách života jako ženy a muži vy sami?

S rolemi je úzce spojené jednání, které se od žen a mužů v různých situacích, fázích života a prostředích očekávají.

Můžete diskutovat např. o otázkách: Co se očekává v české společnosti od ženy/muže? Co se stane, když muž/žena tuto roli nenaplnuje podle očekávání?

Jednání a očekávání od muže a ženy se ve společnosti proměňují. Udělejte spolu se studenty historickou sondu do české společnosti.

Můžete si pomoci otázkami: Co bylo typické pro ženu/muže v době dospívání vaší babičky/dědečka? Co je typické dnes? Čím se to liší?

Jednání a očekávání od muže a ženy jsou také kulturně odlišné. Zde možná sonda do jiných než Evropských společností.

Můžete si pomoci otázkami: Máte nějaké kamarády z jiných zemí? Čím jsou odlišní od vás v přístupu k mužství/ženství?

Závěrečné shrnutí v následujícím významu: sociální pohlaví – tedy gender, je kategorie, jejíž charakteristiky jsou časem a prostorem proměnlivé.

1.3.2 Uznání existence genderu neznamená zapuzení rodiny

Každé dítě má biologickou matku a biologického otce, bez nich by nemohl vzniknout člověk. Zároveň ale lidé vyrůstají v různých společenských skupinách – s biologickými rodiči, s prarodiči či jinými příbuznými, v komunitách (např. dětské domovy, adoptivní rodiny, pěstounské rodiny) nebo ve skupinách, které jsou namixované z biologických rodičů, pěstounů a jinak biologicky nespřízněných osob. Označení 'rodina' se odjakživa vztahovalo jak na biologicky spřízněné osoby, tak na osoby, které spolu žijí. Od toho je odvozena i představa církve jako rodiny a ostatních věřících jako bratři a sestry. V rodinách mají jednotlivci svoje role, které jsou nejčastěji odvozeny od tradic a stereotypizovaných představ o tom, co je správné. A jak už jsme si ukázali dříve, tyto tradice a představy se mohou v čase proměňovat.

Můžete si pomoci otázkami: kdo tvoří vaši rodinu? S kým žijete v domácnosti? Jaké mají tito lidé role? Jak žila vaše maminka/tatínek, když byli malí? Jak se situace změnila v porovnání s dneškem?

Pečující role v rámci rodiny mohou být různě rozděleny, aniž by byla zpochybněna role biologické matky a biologického otce. Zároveň biologické role nemusí být totožné s pečujícími rolami a rodina přitom není zpochybněna. Jaké je rozdělení rolí uvnitř rodiny, podléhá tradici, stereotypům a individuálnímu nastavení každé skupiny, proto se v reálném životě velmi různí.

1.3.3 Uznání existence genderu neznamená mazání hranic mezi mužem a ženou

Muž a žena jsou dva rovnocenné, odlišné a vzájemně se doplňující celky člověčenství. Používáním a uznáním kategorie genderu (tj. sociálního pohlaví), přiznáváme, že kultura a historie má vliv na to, co se pod pojmem 'ženství' a 'mužství' rozumí v té dané době a v té dané kultuře, nikoliv to, že kohokoliv můžeme na základě kultury udělat kýmkoliv. Mužství a ženství má v každé kultuře své hranice, které jsou více nebo méně elastické. Společnosti se drží toho, co většinově považují za takzvaně normální. Obvykle takové jednání také bývá kodifikováno zákonem. Otázkou zůstává, jak se stavíme k lidem, kteří tyto hranice překračují.

Můžete si pomoci následujícími otázkami. Zvažte přitom dle vaší zkušenosti s konkrétním třídním kolektivem, které otázky vyberete, kterými začnete. Některé mohou být na úvod příliš obecné a tím i těžké.:

Co dělá ženu ženou? Co dělá muže mužem? Co ženy po rakovině prsou- bez prsou? Co neplodné ženy? Co kastrování muži? Co přeoperování muži/ženy? Je žena v 90 letech matkou? Je nezaměstnaný muž na vozíku mužem? Je

bezdětný muž mužem? Je, pěstounský pár, který vychoval 6 dětí, rodinou? Je domácnost sólo rodičů s dětmi rodinou?

Gender zároveň pomáhá vidět, že ženy a muži ve společnosti často nemají – a historicky rozhodně dlouho neměly – stejný přístup k řadě oblastí, zdrojů, statků. Kultura a společnost historicky přisuzovala ženám role často podřadné a podřazené těm mužským rolím. To zavdalo důvody ke vnímání žen coby méně důležitých/cenných či podřízených mužům. Fyzické a psychické znaky (slabší pohlaví) tím byly ztotožněny se sociálními a kulturními znaky. V tomto smyslu hovoříme o genderové diskriminaci.

Můžete si pomoci otázkami: co dělají muži lépe než ženy – ženy lépe než muži? Proč? Proč je v ČR méně žen než mužů ve vedení velkých společností/politice? A proč je naopak méně žen ve vězení?

Proč tak málo mužů zůstává s dětmi doma na rodičovské dovolené? Proč se tak málo mužů věnuje práci s malými dětmi – třeba učí v MŠ nebo na základních školách? Proč tak málo mužů pečuje o seniory – např. v domovech důchodců, nebo doma, o svou rodinu?

Co by se změnilo, pokud by si tyto role ženy a muži vyměnili?

O křesťanské tradici se někdy říká, že je konzervativní a udržuje podřízenou roli ženy vůči muži. Taková interpretace je však zavádějící a rozhodně neúplná. V Příloze 2. této části najdete přeložený materiál, který poukazuje na silnou roli žen v Bibli a v křesťanské tradici, které by vám mohly pomoci diskutovat onu tradovanou nerovnováhu mezi ženami a muži v křesťanství.

Přílohy

Pracujte s přílohami v libovolném pořadí dle zaměření výuky či vašich osobních preferencí.

Příloha 1: Texty ke cvičení ze závěru kapitoly 1.1. ²

Eva Genesis 1:26–27

26 I řekl Bůh: Učiňme člověka k našemu obrazu, jako naši podobu, aby panovali nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad dobytkem a nad celou zemí i nad všemi plazy pohybujícími se na zemi. 27 Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, stvořil ho k obrazu Božímu, stvořil je muže a ženu.

Genesis byla v době svého sepsání ještě radikálnější než dnes. Pojem „obraz Boží“ nevynalezl Mojžíš; byl používán běžně ve všech starých kulturách, stejně jako třeba „syn Boží“, a označoval vždy jen jediného člověka—vládce, faraona, imperátora. Všichni ostatní byli jen hmyz pod jeho nohama, otroci. Když Bible říká, že obraz Boží je každý člověk, a dokonce žena (to bylo v Mojžíšově době nemyslitelné!), je tím velice revoluční. (Mojžíš potřeboval svým lidem změnit myšlení, aby vůbec *chtěli* z Egypta odejít.)

Rebeka Genesis 24:58

Zavolali tedy Rebeku a zeptali se jí: Půjdeš s tímto mužem? Odpověděla: Půjdu.

Otázka pro Rebeku je fraktál evangelizační výzvy pro nevěřící, kdy evangelizující je Abrahamův služebník, typem Krista je Izák, v pozici nevěřícího je Rebeka. Zveme bližní na cestu za budoucím manželem, kterého dosud neviděli, ale o kterém z našeho vyprávění mohou věřit, že změna života bude stát za to.

Debora Soudců 4:4–9

4 V oné době soudila Izrael Debora, prorokyně, žena Lapidótova. 5 Ta sedávala pod Debořinou palmou mezi Rámou a Bét-elem v efrajimském pohoří. Synové Izraele za ní přicházeli k soudu. 6 Ta poslala a povolala Báraka, syna Abínoamova, z neftalíjské Kedeše, a řekla mu: Což nepřikázal Hospodin, Bůh Izraele: Jdi, vytáhneš na horu Tábor a vezmeš s sebou deset tisíc mužů ze synů Neftalího a ze synů Zabulóna? 7 Já k tobě přivedu k potoku Kíšón Síseru, velitele Jabínovy armády, jeho vozy a jeho dav a vydám ti ho do ruky. 8 Bárak jí odpověděl: Pokud půjdeš se mnou, i já půjdu. Nepůjdeš-li se mnou, nepůjdu ani já. 9 Ona řekla: Určitě půjdu s tebou, jenomže na cestě, po které ty půjdeš,

---

² Výběr zpracoval ThDr. Mgr. Šimon Konečný, Th.D., úprava Lucie Vidovičová.

ti nebude patřit sláva, protože Hospodin vydá Síseru do ruky ženy. Debóra vstala a šla s Bárakem do Kedeše.

Debora, podobně jako Jáel (Soudců 4:17-21), jsou příkladem převzetí vedení ženami, když muži ve svých rolích selhali (Soudců 4:8 - Bárak se bojí jít do války bez Debory).

Rút Rút 1:16–17

16 Avšak Rút odpověděla: Nenaléhej na mě, abych tě opustila a odvrátila se od cesty za tebou, protože kam půjdeš, půjdu i já, a kde zůstaneš, zůstanu také; tvůj lid bude mým lidem a tvůj Bůh mým Bohem. 17 Kde zemřeš, zemřu já a tam budu pohřbena. Ať mi tak učiní Hospodin a ještě přidá, že jediné smrt mě od tebe oddělí.

Rút je vdova, a ještě k tomu cizinka z nepřátelského národa (Moábu), přesto přijala Noemino náboženství, a tím jí přinesla požehnání. Její slova z těchto veršů se používají při svatebních obřadech.

Jezábel 1 Královská 21:8–15

8 Pak napsala Achabovým jménem dopisy, zapečetila jeho pečetidlem a poslala dopisy starším a šlechticům z jeho města, kteří bydleli s Nábodem. 9 Do dopisu napsala: Vyhlaste pust a Nábota nechte usednout do cela lidu. 10 Nechte proti němu usednout dva muže ničemníky, aby proti němu svědčili: Zlořečil jsi Bohu i králi. Vyvedte ho a ukamenujte ho, ať zemře. 11 Nato muži jeho města, starší a šlechtici, kteří bydleli v jeho městě, učinili, jak jim Jezábel vzkázala, jak bylo napsáno v dopisech, které jim poslala. 12 Vyhlásili pust a posadili Nábota do čela lidu. 13 Přišli dva muži ničemníci a posadili se naproti němu. Ničemníci svědčili před lidem proti Nábotovi slovy: Nábota zlořečil Bohu i králi. Pak ho vyvedli ven za město, ukamenovali ho a zemřel. 14 Jezábele potom vzkázali: Nábota byl ukamenován a zemřel. 15 I stalo se, když Jezábel uslyšela, že Nábota byl ukamenován a zemřel, řekla Jezábel Achabovi: Vstaň a obsaď vinici Nábota Jizreelského, kterou ti nechtěl dát za stříbro, protože Nábota nežije, ale zemřel.

Jezábel jako ztělesněním zla; manipulativně zneužívá autority svého muže ke zlu.

Znamení žena Přísloví 31, 1-31

Znamení žena – ta je k pohledání, mnohem vzácnější je nad perly! 11 Manžel jí důvěřuje ze srdce, žádný užitek tu chybět nebude. 12 Je na něj hodná, a ne zlá po všechny dny svého života. 13 Vlnu a len si sama nakoupí, pracovat rukama je pro ni radostí. (...) 22 Kmentové přikrývky sama ušije a obléká se šarlatem. 23 Její manžel je v branách uznáván, kde s představenými země zasedá. 24 Prodává košile, které ušila, zdobené pásy kupcům dodává. 25 Síla

a krása jsou jejím oděvem, s úsměvem vyhlíží další den. 26 Její ústa mluví s moudrostí, její jazyk učí vlídnosti. 27 Na chod svého domu dohlíží, nesyť se chlebem zahálky. 28 Její synové jí vstoje dobrořečí, její manžel ji takto velebí: 29 „Je mnoho znamenitých žen, ty ale všechny převyšuješ je!“ 30 Klamný je půvab a krása pomíjí; žena, jež Hospodina ctí, si chválu zaslouží. 31 Dejte jí odměnu za její úsilí, její činy ať jí v branách velebí!

Knihy přísloví představuje ženu - manažerku, jejíž úsilí a „znamenitost“ je zdrojem chvály a úcty ze strany mužských členů rodiny i společenství.

Ester Ester 4:13–16

13 Nato Mordokaj řekl, aby Esteře odpověděli: Nepředstavuj si, že v královském domě unikneš, jediná ze všech Judejcu. 14 Vždyť jestliže budeš v této době zarytě mlčet, úleva a osvobození povstane Judejcum z jiné strany, ale ty a dům tvého otce zahynete. Kdo ví, zda jsi nedosáhla královského stavu pro chvíli, jako je tato. 15 Tu Ester řekla, aby Mordokajovi odpověděli: 16 Jdi, shromáždí všechny Judejce nacházející se v Šúšanu a postěte se za mne. Nebudete jíst ani pít tři dny, v noci ani ve dne. Také já a mé dívky se budeme takto postit. S tím půjdu ke králi, ačkoliv to neodpovídá nařízení, a jestliže zahynu, zahynu.

Esteřina statečnost a ochota riskovat život zachránila celý národ před genocidou. Svátky *Purim* se slaví na její památku.

Marie Lukáš 1:28–38

28 I vešel k ní a řekl: „Bud zdráva, milostí obdařená, Pán je s tebou. Požehnaná tys mezi ženami.“ 29 Ona však byla tím slovem velmi rozrušena a uvažovala, jaký je to pozdrav. 30 A anděl jí řekl: „Neboj se, Marie, neboť jsi našla milost u Boha. 31 A hle, otěhotníš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. 32 Ten bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího a Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida. 33 Na veky bude kralovat nad domem Jákobovým a jeho kralování nebude konce.“ 34 Marie řekla andělovi: „Jak se to stane, vždyť nepoznávám muže?“ 35 A anděl jí odpověděl: „Duch Svatý přijde na tebe a moc Nejvyššího tě zastíní; proto také to Svaté, co se z tebe narodí, bude nazváno Syn Boží. 36 Hle, tvá příbuzná Alžbeta — také ona počala ve svém stáří syna a toto je šestý měsíc té, která je nazývána neplodnou. 37 Neboť u Boha nebude žádná věc nemožná.“ 38 Marie řekla: „Hle, jsem Pánova otrokyně; nechť se mi stane podle tvého slova.“ A anděl od ní odešel.

Od Marie bylo statečné říct: „Nechť se mi stane podle tvého slova!“ V Betlémě—Josefově rodišti—se pro ně nenašlo místo (Lukáš 2:7 *I porodila svého syna, toho prvorozeného, zavinula ho do plenek a položila do jeslí, protože pro ne nebylo místo v útulku pro pocestné.*) Vždyť tam bydleli Josefovi příbuzní, rodiče. Proč je asi nevzali pod svou střechu? *Táhni pryč s tou courou,*

ta náš práh nepřekročí! Jak chcete někomu vysvětlit, že jste těhotná s Duchem Svatým? Přesto s tímto vyvržením ze „slušné společnosti“ Marie souhlasí, když je to součást Boží vůle.

Muž a žena bez rozdílu Galatským 3:28

Již není Žid ani Řek, již není otrok ani svobodný, již není muž ani žena, neboť vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši.

Tento verš je základem nejen emancipace ženy (ke které nedošlo v žádné kultuře, která nebyla ovlivněna Biblií), ale i demokracie obecně, protože lidé jsou si rovni *jen proto*, že Spasitele potřebují všichni stejně. Všichni jsou hříšníci a všichni potřebují odpuštění, bez kterého nikdo nebude mít život na věčnosti. Každý další důvod rovnosti je podřízený tomuto, protože život je základní předpoklad dalšího konání a jednání.

Manželka poddaná muži jako Pánu Efeským 5, 21- 33

21 Z úcty ke Kristu se poddávejte jedni druhým. 22 Manželky, poddávejte se svým mužům jako Pánu. 23 Muž je hlavou své ženy, jako je Kristus hlavou církve, která je jeho tělem a on jejím zachráncem. 24 Jako se tedy církev poddává Kristu, tak ať se i manželky vždy poddávají svým mužům. 25 Muži, milujte své ženy, tak jako Kristus miloval církev. (...) 28 Stejně tak musí muži milovat své ženy jako svá vlastní těla. Kdo miluje svou ženu, miluje sám sebe. 29 Nikdo nikdy neměl své vlastní tělo v nenávisti, ale každý je živí a opatruje, tak jako Kristus svou církev. 30 Jsme přece údy jeho těla. 31 „Proto muž opouští otce i matku – aby přilnul ke své manželce, aby se ti dva stali jedním tělem.“ 32 Toto je veliké tajemství; já však mluvím o Kristu a o církvi. 33 Ať ovšem každý jednotlivý z vás miluje svou manželku jako sám sebe. A žena ať má svého manžela v úctě.

Verše z Efeským jsou nezřídka vytrhávány z kontextu. Klíčová se zdá být spojka „jako“ Pánu. Při bližším studiu vidíme, že manžel má být odrazem dokonalého Krista, který se za svoji církev obětoval až k smrti na kříži a takový manžel, z úcty ke Kristu (v. 1), je hlavou své ženy. Tu má zároveň milovat jako sám sebe a pečovat o ni. Jedná se tedy o vztah vzájemné, reciproční péče a úcty, založené na odpovědnosti vůči vyššímu řádu.

Příloha 2: Podpurný text k diskusi tématu nerovnosti žen a mužů v křesťanství ze závěru kapitoly 1.4.3.

21 míst, kde se ženy objevují v popředí biblického příběhu

Upraveno a kráceno z anglického originálu: Schumacher, Eric (n.d.). „21 Places Women Emerge Front and Center in Scripture’s Storyline“ (The Gospel Coalition). Dostupné z: <https://www.thegospelcoalition.org/article/21-places-women-emerge-front-and-center-in-scriptures-storyline/> (2. 7. 2019)

Rostoucí požadavek, aby církve ochránila ženy v ohrožení, není novým fenoménem. Jak uvádí některé autorky, toto volání je staré jako církve sama. Štěpán byl pomazán, aby sloužil opomíjeným ženám ve společenství, a na konec se stal prvním mučedníkem v církevní historii.

Obsah Štěpánova kázání v 7. kapitole knihy Skutků apoštolských, který se stal katalyzátorem jeho mučednictví, je pozoruhodný. Štěpán mluví o Abrahamovi, který byl Bohem povolán, ale nikdy nevešel do toho, co mu Bůh zaslíbil. Poté zdůraznil, jak Bůh využil všechno špatné zacházení, které prožil Josef, aby zachoval Izrael a pak osvobodil své zotročené lidi skrze Mojžíšův exil. Pronásledování proroků v celé historii, dodává Štěpán, vyvrcholilo zradou a ukřižováním Spravedlivého, Ježíše Krista.

Inspirován Štěpánovým kázáním jsem začal znovu přemýšlet o roli, jakou hrají v Bibli ženy. Ačkoli tento seznam může být mnohem delší, zde je 21 událostí – od Genesis po Zjevení – ve kterých ženy hrály klíčové role v dějinách vykoupení:

1. Nepřítomnost ženy je první věcí, která byla ve stvoření prohlášena za „ne-dobrou“ (1. Mojžíšova 2:18).

Boží nespokojenost s nepřítomností ženy kontrastuje s prohlášením „bylo to dobré“ u všeho, co Bůh učinil (Gen 1,31). Muž nemůže vládnout zemi bez ženy (1. Mojžíšova 2:18). Ani na nové zemi nebude poslední Adam kralovat bez své nevěsty (Zjevení 22: 5).

2. První žena je uvedena jako jsoucí v nepřátelství s hadem (1. Mojžíšova 3:15).

Žena hraje tak důležitou a klíčovou roli, že je zvláštním předmětem satanovy nenávisti.

3. Žena zrodí sémě drtící hada – Mesiáše (1. Mojžíšova 3:15).

Historie bude válkou mezi ďáblovými dětmi a Božími dětmi s vítězstvím na Kalvárii.

4. Žena je první a jedinou postavou ve Starém zákoně, která udělila jméno Bohu (nazvala Boha jménem) (1.Mojžíšova 16:13).

Vzhledem k významu pojmenovávání ve Starém zákoně je pozoruhodné, že je to právě opuštěná služebná Hagar, která Boha pojmenovává „Bůh, který vidí.“

5. Ženy jednají statečně v rozhodujících okamžicích, aby zachovaly ohroženou linii semene – často i přes vlastní zranitelnosti a uprostřed útlaku.

Tamar (1. Mojžíšova 38), hebrejské porodní asistentky (Exodus 1: 15–21), Rachab (Jozue 2), Rút, Ester a další vystupují do popředí v klíčových momentech, aby zachránily vykupitelskou linii a posunuly ji směrem k naplnění.

6. Ženy jsou první, kdo věří, že Ježíš a jeho předchůdce budou brzy počati (Lukáš 1: 5–38), a první, kdo o tom mluví nahlas.

Zachariáš nevěřil a oněměl. Josef zvažoval klidný rozvod. Alžběta a Marie obdržely oznámení ve veřejném vyjádření víry.

7. Žena a její dítě (v děloze) jsou prvními zaznamenanými lidmi, kteří poznají příchod Mesiáše (Lukáš 1: 39–45).

Alžběta rozpoznává přítomnost Mesiáše skrze prorocké dílo syna v jejím lůně.

8. Žena je první osoba, o které máme záznam, že prohlašuje přítomnost Mesiáše na zemi (Lukáš 1: 39–45).

Když se její dítě radostně pohnulo, Alžběta prorocky vyhlásila Spasitelovu přítomnost.

9. Žena vyslovuje první poetickou píseň Nového zákona a chválí Boha za příchod Mesiáše (Lukáš 1: 46–55).

Když měla Ježíše v děloze, pronesla Marie první hymnu nastoleného království.

10. Žena jako první očekává a žádá zázračné znamení (Jan 2: 1–11).

Ježíšova odpověď jeho matce ukazuje, že Marie žádala více než rychlé řešení – očekávala a dostalo se jí mesiášského znamení.

11. Žena byla prvním příslušníkem pohanů, o kterém máme záznam, že poznal Ježíše jako Mesiáše, a první, kdo o něm řekl všem ostatním (Jan 4: 4–42).

Samaritánská žena – pravděpodobně zneužívaná a marginalizovaná svými lidmi – byla prvním zaznamenaným ne-Izraelitou, který identifikoval Ježíše jako Krista, okamžitě se stala první misionářkou, která šla a hlásala Ho mezi lidmi.

12. Pouze o ženách je zapsáno, že poskytovaly pravidelné finanční zajištění (z vlastních prostředků) Ježíši a dvanácti učedníkům (Lukáš 8: 3).

Na řadě míst se dozvídáme o sdílených finančních prostředcích učedníků, ale pouze zde získáváme vhled do způsobu, jakým byli na cestách zajištěni.

13. Nemáme nikde žádnou zmínku o jakékoliv ženě, která by nějak vystoupila proti Ježíši.

Všichni Ježíšovi protivníci, o kterých máme záznam, byli muži.

14. Ženy zůstaly s Ježíšem na kříži až do konce, spolu s jedním učedníkem, Janem (Jan 19:25).

Ježíšova matka, jeho teta, Marie manželka Kleofáše, a Marie Magdaléna byly poslední, kdo stál u kříže.

15. Žena je posledním člověkem, kterému Ježíš sloužil přímo před svou smrtí (Jan 19: 26–27).

Ježíšovým posledním aktem služby na zemi bylo zajistit péči o ženu, pravděpodobně ovdovělou, která brzy přijde o nejstaršího syna – o svou vlastní matku.

16. Ženy byly jako první pověřeny zvěstováním zpráv o vzkříšení (Matouš 28: 7).

V tomto bodě v historii nebyly ženy považovány ani za spolehlivé svědky u soudu. Nicméně všichni čtyři pisatelé evangelia trvají na tom, že ženy byly první, kdo objevil – a zvěstoval – prázdnou hrobku.

17. Žena je první, kdo vidí vzkříšeného Pána, a také první, kdo se dotkl jeho vzkříšeného těla (Matouš 28: 9; Jan 20:14).

Ježíš řekl Marii, aby se jej nedržela, ale aby šla říct jeho bratrům, že vstupuje k Otci.

18. Žena je první, kdo slyší vzkříšený hlas Pána a první jméno, které po vzkříšení On vysloví, je jméno ženské (Jan 20: 14–18).

První, kdo viděl, dotýkal se a slyšel hlas Ježíšova vzkříšeného těla, byly ženy.

19. Špatné zacházení a přehlížení žen ve společenství bylo podnětem ke jmenování prvních diákonů (Skutky 6: 1–6).

Toto špatné zacházení se ženami v církvi se ukázalo být natolik závažné, že si to vyžádalo vysvěcení sedmi mužů, aby tomu zabránili – včetně Štěpána.

20. Z Pavlových čtyř pozdravů, které obsahují specifická jména, je ženské jméno uvedeno jako první ve třech z nich. (Řím. 16: 1, 3; Kol. 4:15; 2 Tim 4:19).

Ve čtvrtém případě jsou jako první zmíněni manželé a manželčino jméno je uvedeno jako druhé (1. Korintským 16:10).

21. „Ženský“ hlas (kromě Jana jako autora Zjevení) je posledním citovaným v Bibli (Zjevení 22:17).

Duch a nevěsta říkají: „Pojď.“

Co nás to učí?

To by nám mělo připomenout alespoň tři hlavní lekce.

1. Bůh mluví často o ženách.

Tyto příběhy známe, protože Duch Svatý inspiroval lidi, aby je zaznamenali pro dobro Božího lidu. Sledujeme Boží vzor a pokračujeme ve svědectví Štěpána, když slyšíme a reagujeme na ženské příběhy dnes.

2. Na příbězích misogynie a zneužívání záležití, a musí se o nich hovořit.

Abychom ukončili misogynii a respektovali důstojnost žen nestačí, pokud budeme pouze reagovat na negativní případy. Musíme povzbudit pozitivní příběhy a příspěvek žen - nejen jako manželek, matek a dcer, ale jako nositelek Božího obrazu. To znamená, že musíme vidět, slyšet a mluvit o ženách stejně jako to dělá Bůh.

3. Bůh hluboce oceňuje ženy.

Pán dává ženám klíčovou a nepostradatelnou roli v dějinách vykoupení. Pokud si Bůh natolik váží žen, že je zahrnuje jako pevnou a nezbytnou součást svého poslání, jak to můžeme pociťovat nebo jednat jinak?

Z anglického originálu připravila Lucie Vidovičová (kráceno).

Zdroj: Schumacher, Eric. (n.d.) „21 Places Women Emerge Front and Center in Scripture’s Storyline“ (The Gospel Coalition). Dostupné z: <https://www.thegospelcoalition.org/article/21-places-women-emerge-front-and-center-in-scriptures-storyline/> (2.7.2019)

2. Pracovní list: Istanbulská úmluva a gender: problémy a mýty

Cíl hodiny:

- Představit Istanbulskou úmluvu, identifikovat její problémové body, diskutovat jejich význam v souvislosti s genderem

Prerekvizity:

- Znalost Istanbulské úmluvy vyučujícím – její plné znění naleznete na níže uvedených web stránkách:
https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Istanbulska_umluva.pdf
- seznámení se s podkladem Úřadu vlády ČR k vyvracení mýtů o Istanbulské úmluvě (bez zaměření na křesťanské publikum); jde o publikaci Mýty a fakta o istanbulske úmluvě. Může vám sloužit jako vodítko: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_OPZ/Vystupy_projektu/Brozura-Umluva-proti-nasili-na-zenach-FINAL.pdf
- předcházející práce se studenty (alespoň na některých) z výše uvedených témat 1 - 4

Pomůcky:

- nakopírované části Istanbulské úmluvy pro každého studenta (viz část níže)

Délka trvání:

- 90 minut (dvě vyučovací hodiny – ideálně v jednom celku).

Představení tématu/ Základní informace:

Vznik Istanbulské úmluvy

Jedná se o dokument Rady Evropy. V roce 2011 v Istanbulu (Turecko) se státy patřící do Rady Evropy dohodly, že přijmou tzv. Istanbulskou úmluvu (v celém znění: Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí). ČR tuto úmluvu podepsala 2. 5. 2016 a do první poloviny roku 2018 ji měla ratifikovat. To se však do dnešního dne nestalo (květen 2019) a celý proces i úmluvu provází bouřlivá společenská diskuse. Zásadní výtky této dohodě pochází ze dvou oblastí: i) oblasti práva (nevhodně nastavená úprava národního práva ve prospěch Úmluvy) a ii) oblasti myšlenky genderu. V dnešní hodině se budeme Istanbulské úmluvě věnovat z tohoto druhého úhlu pohledu.

Evokace:

Vyzvěte studující, aby si zahráli na reportéra. Ve dvojici se jeden dotazuje a zaznamenává odpověď na otázku: Jaký je rozdíl mezi pohlavím a genderem? Poté se role otočí s otázkou: Co si představíš pod pojmem genderové stereotypy? Tazatel si odpověď zapisuje. Doba trvání 2-5 minut.

Následuje společné sdílení a zachycování některých nápadů vyučující(m) na tabuli do dvou sekcí: definice genderu, genderové stereotypy. Doba trvání 5 minut.

Vlastní práce:

- 1) Přečtěte si nahlas společně text Pavla Šturmy a po každém odstavci shrňte společně ústně a запиšte na tabuli, hlavní myšlenku. Doba trvání 10 minut.
- 2) Rozdejte studujícím do dvojice/trojice výňatky z Istanbulské dohody, zatím bez kritiky vyznačené itálikou a vyzvěte je, aby o výňatcích diskutovali a každý z nich nějak shrnul. Pohybujte se mezi nimi a v případě, že diskuse vážne, podpořte je otázkou, popř. vyzvěte je, aby se přesunuli na tu část textu, které rozumí. Doba trvání 10 minut.
- 3) Společně shrňte jednotlivé vybrané odstavce, diskutujte ty, kterým nebylo rozuměno. Doba trvání 10 minut
- 4) Rozdejte studentům a studentkám kritické reflexe a vysvětlete, že se jedná o skutečné argumenty z dokumentů, které byly používány kritiky Istanbulské úmluvy (vyvarujte se odkrývání zdrojů). Vyzvěte je, aby se pokusili spojit kritiku s textem. Upozorněte je, že k jednomu úryvku mají v jednom případě přiřadit dva typy kritiky (zelená barva v učitelském textu). Studující pracují opět ve skupinách. V mezičase můžete kritiku napsat na tabuli a poté, co budete se studujícími diskutovat (bod 5), ji podtrhnout či jinak označit barvou shodnou s textem Istanbulské úmluvy. Délka trvání 5 – 10 minut
- 5) Diskutujte o přiřazení citátů a jejich oprávněnosti. V čem spatřují správnost či nesprávnost tematizace - problematizace? V čem s ní souhlasí/nesouhlasí? Délka trvání 10 – 15 minut
- 6) Studující v textu IÚ identifikují a brainstormingují diskriminující postupy nebo témata, kterým se tento dokument snaží čelit. Zapisujte jejich postřehy na plakáty, vždy dvě témata na jeden plakát. Poté vyzvěte studenty a studentky, aby se rovnoměrně rozdělili do tolika skupin, kolik je tam plakátů a v dané skupině společně vytvořili definici/popis dané diskriminace/problému. Až budou hotovi, jeden ze skupiny následně daná témata představí a shrne. Doba trvání 10 – 15 minut.

Evaluace:

Volné psaní na téma: Jak definujeme gender? Co řeší Istanbulská úmluva z pohledu genderu?

Texty:

Několik poznámek k otázce ratifikace Istanbulské úmluvy (výňatek)

Prof. JUDr. Pavel Šturma, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Výzkumné centrum pro lidská práva

Celý text zde: <https://www.vclp.cz/news/nekolik-poznamek-k-otazce-ratifikace-istanbulske-umluvy/>

Istanbulská úmluva, přesněji Úmluva Rady Evropy o předcházení a potlačování násilí proti ženám a domácího násilí (ETS No. 210, 2011), vyvolává poměrně živou diskusi mezi odborníky i v širší veřejnosti v České republice. V odporu proti její ratifikaci se spojily velmi různorodé síly, používají se často velmi silné a emocionální argumenty. Proto je vhodné se stručně podívat, co je vlastně jejím obsahem, jaké přínosy a jaká rizika by měla pro ČR její případná ratifikace.

Co je v Istanbulské úmluvě?

Istanbulská úmluva je **mnohostranná smlouva polootevřené povahy**, tzn. že je otevřena nejen pro členské státy Rady Evropy, nečlenské státy Rady Evropy a Evropskou unii, ale Výbor ministrů Rady Evropy může se souhlasem stran úmluvy pozvat k přístupu i jiný nečlenský stát. Jde o smlouvu, která má aspekty lidskoprávních smluv a smluv mezinárodního práva trestního. Má se aplikovat v době míru i za ozbrojeného konfliktu. Cíle úmluvy jsou zejm. (a) chránit ženy proti všem formám násilí, předcházet, stíhat a odstranit násilí proti ženám a domácí násilí, (b) přispět k odstranění všech forem diskriminace žen, (c) vytvořit komplexní rámec a opatření pro ochranu a pomoc všem obětem násilí proti ženám a domácího násilí, (d) podporovat mezinárodní spolupráci s cílem odstranění těchto forem násilí.

Vedle obecných ustanovení, cílů a politik, které zdůrazňují integrovaný přístup k politikám shromažďování údajů o těchto formách násilí, úmluva také vyjadřuje závazky států: jednak se samy (svými orgány) zdrží násilí proti ženám, jednak přijmou nezbytná legislativní a jiná opatření (*due diligence*) k zajištění, prevenci, vyšetřování, trestání a odškodňování činů násilí, které jsou páchané nestátními aktéry.

Úmluva nepodléhá Evropskému soudu pro lidská práva, ale je zde předvídan mezinárodní kontrolní mechanismus administrativního typu, založený na výboru expertů (GREVIO) a výboru smluvních stran. Úmluva obsahuje většinu prvků typických pro moderní smlouvy, které kombinují trestněprávní ustanovení (kriminalizaci určitých činů, přiměřené tresty, založení trestní jurisdikce apod.) s ustanoveními o prevenci, ochraně obětí a možnosti kompenzace pro oběti násilí. Zvláštností je čl. 32, který se dotýká občanskoprávních důsledků nucených sňatků (možnost neplatnosti či zrušení).

Co není v Istanbulské úmluvě?

Istanbulská úmluva neupravuje otázky, jak má nebo nemá vypadat rodina, výchova dětí, heterosexuální vztahy nebo svazky osob stejného pohlaví apod. Jediný potenciálně problematický čl. 14 (*Education*) obsahuje též výraz „non-stereotyped gender roles“, ale hlavní důraz ohledně výchovy je kladen na rovnost mužů a žen, vzájemný respekt, nenásilné řešení sporů v mezilidských vztazích a předcházení násilí proti ženám. Navíc závazek stran je kvalifikovaný, státy mají podniknout nezbytné kroky podle potřeby (*where appropriate*). To znamená, že státy samy rozhodují o tom, co a v jaké formě zařadí do učebních materiálů.

Možné problémy vyplývající z Istanbulské úmluvy

Úmluva je poměrně dlouhý dokument (celkem 81 článků). Většina z nich se týká závazků, jejichž naplnění by nemělo být v ČR problematické, případně už daná opatření v právním řádu jsou, např. kriminalizace pronásledování (*stalking*), fyzického násilí, znásilnění a podobného sexuálního násilí, některé problémy se v ČR v současné době prakticky nevyskytují (jako nucené sňatky, vraždy ze cti, ženská obřízka, nebo nucené potraty a nucené sterilizace).

Na druhé straně zkušenosti z jiných evropských zemí s větším počtem migrantů z odlišného kulturního a náboženského prostředí, jakož i české zkušenosti z minulého období (sterilizace), svědčí o tom, že riziko některých činů proti ženám není dobré podceňovat.

Závěr

Istanbulská úmluva jistě není jednoduchý dokument. Rozhodování o její ratifikaci by nemělo být spojeno s ideologickou, ale s věcnou, odbornou diskusí, založenou na právním rozboru úmluvy a jejích dopadů do českého právního řádu. Celkově převládají pozitivní aspekty, ale nelze ignorovat ani některá problematická ustanovení.

Text pro učitele:

Návod na použití:

Stejnobarevné části patří k sobě. Obyčejným písmem je zobrazen výňatek z Istanbulské úmluvy, *italikou* pak interpretace tohoto textu, jak byla použita v křesťanských zdrojích uvedených v samém závěru této části. S textem můžete pracovat jako s pexesem, poté, co jej převedete do černobílé úpravy, jednotlivé pasáže rozstříháte a rozdáte studentům, kteří se je snaží k sobě přiřazovat. Podle časových možností necháte na tuto aktivitu 5 – 15 minut a poté společně diskutujete, zda/proč spolu interpretace a text souvisí, jak a v čem.

Tato část Istanbulské úmluvy říká, že mezi muži a ženami je prý nesmiřitelný boj, který je příčinou násilí.

Preambule

násilí na ženách je projevem historicky nerovných mocenských vztahů mezi ženami a muži, které vedly k dominanci mužů nad ženami a k diskriminaci žen ze strany mužů, a bránily ženám v plném rozvoji;

Tato část Istanbulské úmluvy zpochybňuje tradiční rodinu (otec + matka + dítě) zavedením ideologie genderu

Článek 3, bod C

„gender“ znamená sociálně ustanovené role, chování, jednání a vlastnosti, které příslušná společnost pokládá za odpovídající pro ženy a muže;

Článek 4, odstavec 3

1. Provádění ustanovení této Úmluvy smluvními stranami, zvláště opatření na ochranu práv obětí, musí být zajištěna bez jakékoliv diskriminace, zejména diskriminace na základě pohlaví, genderu, rasy, barvy pleti, jazyka, vyznání, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, sexuální orientace, genderové identity, věku, zdravotního stavu, zdravotního postižení, rodinného stavu, postavení migranta nebo uprchlíka či jiného postavení.

Tato část Istanbulské úmluvy dokazuje, že usiluje o smazávání rozdílů mezi muži a ženami.

Tato část Istanbulské úmluvy zavádí pozitivní diskriminaci (upřednostňuje ženy před muži).

„Strany se zaváží, že při implementaci a vyhodnocování dopadu ustanovení této úmluvy budou zohledňovat genderové hledisko a že budou prosazovat a aktivně naplňovat politiku rovnosti a dělby pravomocí mezi ženami a muži.“ (IÚ, Článek 6 – Politika citlivá ke genderovým problémům).

„Strany podniknou nezbytná opatření pro podporu sociálních a kulturních vzorců chování žen a mužů s cílem vymýtit předsudky, zvyky, tradice a další praktiky, jež jsou založeny na předpokladu podřízenosti ženy anebo na stereotypním pojmání rolí žen a mužů.“ (IÚ, Článek 12 – Obecné závazky).

„Tam, kde to bude vhodné, podniknou strany kroky k tomu, aby ve formálních osnovách na všech úrovních vzdělávání existoval materiál k tématům, jako je rovnoprávnost žen a mužů, nestereotypní genderové role, vzájemný respekt, nenásilné řešení konfliktů v mezilidských vztazích, genderově podmíněné násilí vůči ženám a právo na osobní integritu, to vše uzpůsobeno rozvíjejícím se schopnostem žáků.“ (IÚ, Článek 14 – Vzdělání).

Tato část Istanbulské úmluvy zpochybňuje tradice a kulturu společnosti

Článek 12

- 1. Smluvní strany přijmou nezbytná opatření k prosazování změn sociálních a kulturních vzorců chování žen a mužů za účelem vymýcení předsudků, obyčejů, tradic a veškerých dalších zvyklostí, které jsou založené na myšlence méněcennosti žen nebo stereotypním pojmání rolí žen a mužů.**
- 5. Smluvní strany zajistí, aby žádné násilné činy spadající do působnosti této Úmluvy nebylo možno ospravedlnit jinou kulturou, zvyky, náboženstvím, tradicí, nebo takzvanou „ctí“.**

Tato část Istanbulské úmluvy prosazuje převýchovu dětí ve školách a školkách podle vzoru ideologie genderu

Článek 14

1. Smluvní strany učiní tam, kde je to vhodné, nezbytné kroky k využívání výukového materiálu o otázkách jako je rovnost mezi ženami a muži, genderové role bez stereotypů, vzájemná úcta, nenásilné řešení konfliktů v mezilidských vztazích, genderově podmíněné násilí na ženách a právo na osobní integritu, který by byl přizpůsoben měnící se úrovni vnímání žáků a zahrnut do formálních školních osnov na všech úrovních vzdělávacího systému.

Původ/zdroje textu italikou:

Webová prezentace farnosti Jablunkov: <http://zachovejmerodinu.cz/>.

Brožura „Istanbulská úmluva a teorie genderu – úskalí a fakta.“ Vypracovala Iniciativa občanů České republiky. Tisk: Michal Jiříček, 262 15 Borotice 24, okr. Příbram. Dostupné též online na webových stránkách farností v ČR (např. Římskokatolická farnost prelatura Česká Krumlov: <https://www.farnostck.bcb.cz/istanbulska-umluva-a-teorie-genderu-uskali-a-fakta/>).

Text pro studenty a studentky:

Přiřad'te odstavce z Istanbulské úmluvy ke kritice z části B. Společně diskutujte, v čem tyto dvojice dávají nebo nedávají smysl. Spojení pochází ze skutečných textů šířených na internetu a sociálních sítí.

A) Vybrané odstavce z Istanbulské úmluvy a

B) Formulace problémů v kritických textech, které citáty z IÚ využívají na jejich podporu

A) Vybrané odstavce z Istanbulské úmluvy

Preambule

násilí na ženách je projevem historicky nerovných mocenských vztahů mezi ženami a muži, které vedly k dominanci mužů nad ženami a k diskriminaci žen ze strany mužů, a bránily ženám v plném rozvoji;

Článek 3, bod C

„gender“ znamená sociálně ustanovené role, chování, jednání a vlastnosti, které příslušná společnost pokládá za odpovídající pro ženy a muže;

Článek 4, odstavec 3

2. Provádění ustanovení této Úmluvy smluvními stranami, zvláště opatření na ochranu práv obětí, musí být zajištěna bez jakékoliv diskriminace, zejména diskriminace na základě pohlaví, genderu, rasy, barvy pleti, jazyka, vyznání, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, sexuální orientace, genderové identity, věku, zdravotního stavu, zdravotního postižení, rodinného stavu, postavení migranta nebo uprchlíka či jiného postavení.
-

Článek 6 – Politika citlivá ke genderovým problémům

„Strany se zaváží, že při implementaci a vyhodnocování dopadu ustanovení této úmluvy budou zohledňovat genderové hledisko a že budou prosazovat a aktivně naplňovat politiku rovnosti a dělby pravomocí mezi ženami a muži.“

Článek 12 – Obecné závazky).

„Strany podniknou nezbytná opatření pro podporu sociálních a kulturních vzorců chování žen a mužů s cílem vymýtit předsudky, zvyky, tradice a další praktiky, jež jsou založeny na předpokladu podřízenosti ženy anebo na stereotypním pojmání rolí žen a mužů.“

Článek 14 – Vzdělání

„Tam, kde to bude vhodné, podniknou strany kroky k tomu, aby ve formálních osnovách na všech úrovních vzdělávání existoval materiál k tématům, jako je

rovnoprávnost žen a mužů, nestereotypní genderové role, vzájemný respekt, nenásilné řešení konfliktů v mezilidských vztazích, genderově podmíněné násilí vůči ženám a právo na osobní integritu, to vše uzpůsobeno rozvíjejícím se schopnostem žáků.“

Článek 12

2. Smluvní strany přijmou nezbytná opatření k prosazování změn sociálních a kulturních vzorců chování žen a mužů za účelem vymýcení předsudků, obyčejů, tradic a veškerých dalších zvyklostí, které jsou založené na myšlence méněcennosti žen nebo stereotypním pojmání rolí žen a mužů.
  6. Smluvní strany zajistí, aby žádné násilné činy spadající do působnosti této Úmluvy nebylo možno ospravedlnit jinou kulturou, zvyky, náboženstvím, tradicí, nebo takzvanou „ctí“.
-

Článek 14

2. Smluvní strany učiní tam, kde je to vhodné, nezbytné kroky k využívání výukového materiálu o otázkách jako je rovnost mezi ženami a muži, genderové role bez stereotypů, vzájemná úcta, nenásilné řešení konfliktů v mezilidských vztazích, genderově podmíněné násilí na ženách a právo na osobní integritu, který by byl přizpůsoben měnící se úrovni vnímání žáků a zahrnut do formálních školních osnov na všech úrovních vzdělávacího systému.

B) Formulace problémů v kritických textech, které citáty z IÚ využívají na jejich podporu

<ul style="list-style-type: none">
• <i>Tato část Istanbulské úmluvy říká, že mezi muži a ženami je prý nesmiřitelný boj, který je příčinou násilí.</i>
<ul style="list-style-type: none">
• <i>Tato část Istanbulské úmluvy zpochybňuje tradiční rodinu (otec + matka + dítě) zavedením ideologie genderu</i>
<ul style="list-style-type: none">
• <i>Tato část Istanbulské úmluvy dokazuje, že usiluje o smazávání rozdílů mezi muži a ženami.</i>
<ul style="list-style-type: none">
• <i>Tato část Istanbulské úmluvy zavádí pozitivní diskriminaci (upřednostňuje ženy před muži).</i>
<ul style="list-style-type: none">
• <i>Tato část Istanbulské úmluvy zpochybňuje tradice a kulturu společnosti</i>
<ul style="list-style-type: none">
• <i>Tato část Istanbulské úmluvy prosazuje převýchovu dětí ve školách a školkách podle vzoru ideologie genderu</i>

Tento pracovní list vytvořila Irena Kašparová, M.A., Ph.D. a Mgr. Lucie Vidovičová, Ph.D. ve spolupráci s ThDr. Mgr. Šimonem Konečným, Th.D.

Materiál je součástí tříletého projektu „Schools of Equality – Rovnost začíná ve škole“ financovaného z Evropských strukturálních fondů (OP VVV) zaměřeného na rozvoj kompetencí pro demokratickou kulturu.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY